

2. Banda sonora

Música i cinema

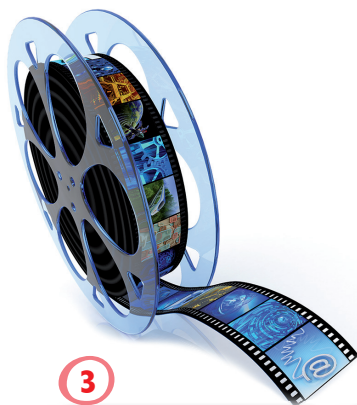
BLOC 1 CONTEXTOS CULTURALS I MUSICALS. ESCOLTA

1. FUNCIONS DE LA BANDA SONORA

1. Els compositors de bandes sonores creen una música pròpia per a cada film amb unes funcions determinades. Completa el text següent.

- ✓ Detallar o **amplificar** el significat d'una **imatge**.
- ✓ Descriure el caràcter, **estat anímic**, els pensaments, etc. d'un **personatge**.
- ✓ Suggestir l'atmosfera d' **un lloc**, d' **una època**, etc.
- ✓ Transmetre emocions més enllà de les **imatges**.
- ✓ Acompanyar el muntatge de les escenes: títols de **crèdit**, enllaçar **seqüències**, donar **continuitat**.

2. La banda sonora d'una pel·lícula està molt relacionada amb els personatges i el guió. Tot seguit sentiràs quatre audicions de diferents gèneres cinematogràfics (animació, romàntic, d'acció i de terror); numera l'orde en que les sentiràs i indica a quin gènere pertany cadascuna.

Audició 20 Gènere: **Psicosi // terror**

Audició 21 Gènere: **Ghost // romàntica**

Audició 22 Gènere: **Walt Disney // animació**

Audició 23 Gènere: **Superman // acció**

3

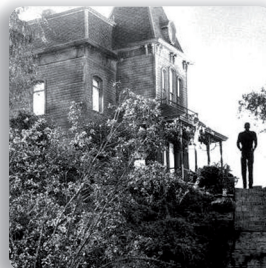
2

4

1

3. La música no sempre ocupa el mateix pla d'importància. Explica en què consisteixen els plànols musicals següents.

- ✓ Pla principal: *la música és el més destacat i ressalta sobre la resta de sons.*
- ✓ Pla secundari: *serveix com a acompanyament d'alguna escena. Apareix sobre diàlegs o sons, per a fer més creïble la seqüència.*
- ✓ Teló de fons: *està en un pla menor que el secundari i, de vegades, és gairebé inaudible.*
- ✓ Inexistent: *silenci. No sempre cal que la música estiga present en totes les escenes.*

4. Els fragments següents pertanyen a seqüències de la pel·lícula *La vida és bella* de Roberto Benigni. Indica en quin pla hi ha la música de cada audició.

Audició 24 Pla d'importància: Pla secundari

Audició 25 Pla d'importància: Inexistent

Audició 26 Pla d'importància: Pla principal

Audició 27 Pla d'importància: Teló de fons

2. RELACIÓ DE LA MÚSICA AMB LA IMATGE

5. Explica en què consisteix la música diegètica i la música incidental.

MÚSICA DIEGÈTICA. És la música que forma part d'una escena i que els personatges senten en aqueix moment. Sorgeix d'elements que són presents en l'escena, com una ràdio, un televisor, una orquestra de ball, un instrumentista tocant... Per exemple, si els personatges estan en una discoteca ballant, la música que se sent és diegètica.

MÚSICA INCIDENTAL (NO DIEGÈTICA). És la música que únicament senten els espectadors. Els personatges del film són aliens a ella. Serveix per a crear una atmosfera especial i ens transmet allò que els personatges no poden transmetre mitjançant paraules o actes.

6. Indica quin d'aquests fragments pertany a música diegètica i quin a música incidental.

Audició 28 Shine

El protagonista és un músic que s'acosta a un bar i comença a tocar el piano.

Diegètica

Audició 29 Parc Juràssic

El grup que passeja en cotxe pel parc queda molt sorprès quan descobreixen dinosaures amb vida.

Incidental

Audició 30 Les choristes

Els xiquets que formen part del cor de l'internat assagen amb el seu professor.

Diegètica

Audició 31 Braveheart

Escena final en el camp de batalla, la música que sona recrea els sentiments dels personatges.

Incidental

3. COMPOSICIÓ D'UNA BANDA SONORA

7. Explica en què consisteix la música adaptada per a una pel·lícula i posa'n algun exemple.

S'incorpora música que ja existia abans de l'enregistrament de la pel·lícula i que, en origen, no es va compondre perquè formara part d'una banda sonora. En moltes ocasions s'agafen obres que formen part del repertori dels compositors "clàssics", i en altres es decanten per cançons de tipus "comercial". Alguns exemples són: Platoon, El Padrí, Excalibur, La resplendor, Kramer contra Kramer, Memòries d'Àfrica, 2001, una odissea de l'espai, Apocalipsi Now o El gran dictador.

8. Explica en què consisteix la banda sonora original i posa'n algun exemple.

Aquest tipus de composicions rep el nom de Banda Sonora Original (BSO). Es tracta de música creada exclusivament per a la pel·lícula. Els autors actuals solen estar molt cotitzats. Alguns exemples són: Pirates del Carib, L'últim dels mohicans, La pantera rosa, Titànic, Indiana Jones...

9. Indica quin d'aquests fragments correspon a música adaptada i quin a música original.

Audició 32 Iron Man

Usa música del grup australià AC/DC en les seues bandes sonores.

Adaptada

Audició 33 Rocky

Música composta per Bill Conti. *Gonna fly now* és una cançó que representa les ganes de superació del personatge de la pel·lícula.

Original

Audició 34 *2001, una odissea de l'espai*

El vals *El Danubi blau* que J. Strauss va compondre en el segle XIX sona en un fragment d'aquesta pel·lícula. Adaptada

Audició 35 *La llista de Schindler*

Pel·lícula que descriu l'holocaust nazi, per a la qual John Williams va compondre una música que descriu l'horror i la desesperació. Original

4. EVOLUCIÓ DE LA MÚSICA CINEMATogrÀFICA

10. Ratlla la resposta incorrecta.

- La primera projecció cinematogràfica la van fer els **germans Lucía / germans Lumière**.
- Les primeres projeccions tractaven d'una sèrie d'imatges **de la vida quotidiana / d'històries de terror**.
- Un dels primers directors que va començar a realitzar històries amb un guió va ser Chaplin / **G. Méliès**.
- El *cinema còmic* **també contenia crítiques socials / no era crític amb la societat**.
- Entre els actors més destacats en els començaments del cinema hi ha **Charles Chaplin, Harold Lewis i Buster Keaton / Charles Chaplin, Harold Lloyd i Buster Keaton**

4.1. ELS INICIS DE LA MÚSICA EN EL CINEMA

11. Explica breument els motius fonamentals pels quals s'incloïa música al cinema mut.

1a En el cinema mut existia un soroll que provenia del funcionament de l'aparell projector. Per no molestar els espectadors, es va pensar a usar una música de fons que dissimulés aquest soroll molest i que fes més còmoda l'estada a la sala.

2a En el desenvolupament de la pel·lícula apareixien diferents tipus d'escenes: escenes còmiques, dramàtiques, etc. Per aconseguir donar una major càrrega expressiva a la pel·lícula, en el desenvolupament de certes escenes calia reforçar el missatge visual amb una música adequada que reforçés la comicitat o el dramatisme de les imatges.

4.2. LES PRIMERES BANDES SONORES

12. Podem dir que aquests tòpics musicals encara s'utilitzen actualment. Indica quina d'aquestes audicions relacionaries amb un casament, quina amb un personatge que està dormint i quina amb un enterrament.

Audició 36 Escena: Personatge dormint “Cançó de bressol” de Brahms.

Audició 37 Escena: Boda “Marxa nupcial” de Mendelssohn.

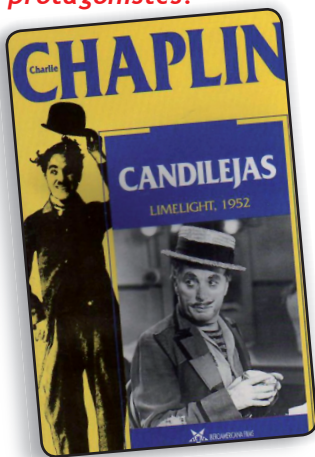
Audició 38 Escena: Funeral “Marxa fúnebre” de Chopin.

4.4. LA FIGURA MÉS IMPORTANT DEL CINEMA MUT

13. Després de veure la seqüència de *Modern Times*, hauràs observat que es tracta d'una música que descriu a la perfecció cadascun dels moviments, sensacions i accions dels actors. Creus que la música ocupa un paper secundari i, per tant, que se'n es podria prescindir? Raona la teua resposta.

La música ocupa un lloc principal, ja que descriu perfectament les diverses situacions que s'esdevenen en cada escena. Per exemple, en la primera escena la música descriu aquesta situació: tempo ràpid, escales ascendents a gran velocitat i sons curts (que s'assemblen als sons de la clau quan es cargolen les femelles). Quan cau dins de la màquina, la música imita el so dels rellotges. Fins i tot, el caràcter de la música representa la “terrorífica” personalitat del cap. Quan Chaplin ascendeix per la màquina, sonen progressions ascendents. Fins i tot, sona una dansa que imita els moviments dels protagonistes.

Audició 39

Llums d'escena Charles Chaplin

De segur que aquesta música et sona d'haver-la sentida en alguna ocasió. Es tracta del tema principal de la pel·lícula *Llums d'escena*, una bella i trista història d'amor, el director de la qual és Charles Chaplin. A més, ell és també el compositor de la música; ja t'hem dit abans que componia la major part de la música de les seues pel·lícules.

14. Aquesta audició correspon al tema principal de la pel·lícula, creus que el caràcter d'aquesta música es relaciona amb l'argument de la pel·lícula? Sí. Quines sensacions et suggereix aquesta melodia?

la música té un caràcter trist i en certa mesura romàntic, que representa, d'aquesta manera, el caràcter principal de la pel·lícula de Chaplin.

4.5. EL NAIXEMENT DEL CINEMA SONOR

15. Contesta les preguntes que et plantegem sobre el naixement de cinema sonor.

- Quin nom tenia el primer sistema sonor? Vitaphone.
- En què consistia aquest sistema? El so no estava encara inclòs en la cinta de projecció; per això, per a col·locar la banda sonora en les pel·lícules es feia una gravació per separat. El disc amb els sons es reproduïa amb un tocadiscos i se sincronitzava amb la pel·lícula projectada.
- Quin és el títol de la primera pel·lícula en què va aparèixer el so? El cantant de jazz, del 1927.
- Escriu el nom d'una de les primeres pel·lícules íntegrament sonores. Les primeres pel·lícules totalment sonores foren Els llums de Nova York i Ombres blanques en els mars del sud.

4.6. LA DÈCADA DELS 30

16. Tria la resposta correcta.

- a. El 1931 sorgeix un nou sistema de so en el cinema:

☒ VITAPHONE ☐ MOVIE TONE ☐ MICROPHONE

- b. Molts músics procedents de tota Europa comencen a treballar en els grans estudis cinematogràfics de...

☐ ESPANYA ☐ JAPÓ ☒ EUA

- c. Els primers compositors s'inspiraven per crear les seues bandes sonores en la música...

☐ FOLKLÒRICA ☒ SINFÒNICA ☐ ROCK

- d. Uns dels primers compositors de bandes sonores més importants és...

☐ BEETHOVEN ☒ MAX STEINER ☐ Txaikovski

17. Després de veure el fragment pertanyent a *Allò que el vent s'endugué*, respon les preguntes següents. (Projecció 14)

- Recorda que aquesta és l'època dels anomenats grans compositors simfònics de cinema; quina era la seua font d'inspiració musical? S'inspiraven en les composicions del repertori clàssic, especialment els del Romanticisme (Wagner, Txaikovski, Puccini, etc.), i es donà lloc a composicions molt expressives, ampul·loses i de tipus simfònic.
- Creus que la música que apareix en aquesta projecció s'adapta a aquesta font d'inspiració? Sí. Explica la teua resposta. La instrumentació usada és la pròpia d'una orquestra simfònica i la música és d'inspiració romàntica, amb un tema molt expressiu que està relacionat amb el que ens transmet l'escena.

18. Contesta les preguntes següents.

- a. Quin és el nom dels estudis cinematogràfics que sorgeixen a principis dels 40 al sud de Califòrnia?

Els estudis de Hollywood.

- b. Las películas de la década anterior contaban con una sola parte sonora que contenía todos los sonidos de la película ¿qué cambios técnicos surgen para solventar el problema, entre otros, del doblaje a otro idioma?

S'usen tres pistes separades en la cinta, en les quals estan enregistrats el soroll ambiental, la música i els diàlegs de forma independent. Per tant, quan es doblava a un altre idioma, sols s'alterava la pista dels diàlegs.

- c. Ja entrats en els anys 50 i a causa de la popularitat creixent de la televisió, sorgeix un sistema que fa un ús més gran del color i que permet l'enregistrament del so en estèreo. Com es diu aquest sistema?

Cinemascope.

Les seues projeccions tenen un format molt particular; en què consisteix? _____

Són una mica més allargades, de manera que queden dues franges negres en la part superior i inferior de la pantalla de cine.

19. Després de veure el fragment de *Ben-Hur*, contesta les preguntes següents. (Projecció 17)

L'escena mostra el moment en què Jesucrist és condemnat; hi podràs reconèixer la famosa seqüència de Pilat rentant-se les mans. Observa que la música denota una sensació d'aflicció, de pesar i, fins i tot, és lúgubre, ja que en alguns moments ens pot recordar una marxa fúnebre. Ara descobrirem els recursos musicals que ha usat el compositor per transmetre'ns aquestes sensacions:

- a. Quin és el tempo d'aquesta música? *Tempo lent.*

- b. Creus que amb un tempo diferent podríem crear el mateix ambient en aquesta seqüència? _____

No, ja que representa el moment quasi llòbrec de l'escena.

- c. Indica si predominen les figures de llarga o de curta duració. *Durada llarga.*

- d. Pel que fa a la tessitura, predominen els sons aguts o els greus? *Sons greus.*

20. En *Psicosi*, el compositor ens mostra la seua mestria quan recrea un ambient de tensió i distensió mitjançant l'ús d'efectes sonors peculiars. (Projecció 18)

En l'escena que apareix en aquesta projecció podem diferenciar dues parts molt clares:

- 1a Quan l'assassí s'apropa a la dutxa i apunyala a la dona.
- 2a L'assassí se'n va i la dona comença a esvanir-se a poc a poc fins a morir.

- a. Observa que les dues parts estan clarament definides per la música que s'hi usa. Quins sons predominen en la primera part de l'escena? Ratlla el que siga incorrecte.

LLARGS / CURTS

AGUTS / GRUS

REPETITIUS / MELÒDICS

- b. Quines sensacions ens produeixen aquest tipus de sons? Sensació d'angoixa, terror...

- c. Pel que fa als sons que predominen en la segona, ratlla també el que siga incorrecte.

LLARGS / CURTS

AGUTS / GREUS

DESCENDENTS / ASCENDENTS

- d. Quines sensacions ens produeixen aquests tipus de sons?

Sensació de final o conclusió d'alguna cosa, decaïment, mort...

- 21.a. En els anys 50 es comencen a crear bandes sonores en un estil que fins al moment només s'havia utilitzat en els musicals. De quin estil es tracta? Del jazz.

- b. Escriu el nom d'un compositor que va usar aquesta música en les seues bandes sonores.

Alex North i Elmer Bernstein.

- c. Entre les bandes sonores següents, encercla aquella que pertany a aquest nou estil.

Audició 40 *Els deu manaments*

Audició 4 *L'home del braç d'or*

Audició 42 *Ciudadà Kane*

4.8. LA DÈCADA DELS 60

22. Respon amb V (Vertader) o F (Fals).

- ☒ V Les bandes sonores presenten algunes innovacions, com la d'incorporar cançons amb un propòsit comercial.
- ☒ V De vegades, un mateix tema musical pot aparèixer diverses vegades al llarg de la pel·lícula, fins i tot sense tenir relació amb la imatge projectada.
- ☐ F Un dels primers compositors que usa aquest estil de música en les seues pel·lícules és Max Steiner.
- ☐ F La banda sonora de la pel·lícula *Moon river* és de Henry Mancini.
- ☒ V La banda sonora de la pel·lícula *La pantera rosa* és de Henry Mancini.
- ☒ V Durant els anys 60 els joves dels Estats Units tenen com a ídols molts artistes de la música pop i rock.

- F** Entre els ídols de la joventut dels anys 60 hi ha The Beatles i Mozart.
- V** Cançons de rock and roll, pop, cantautor, etc., es comencen a incloure en una gran quantitat de pel·lícules.
- V** *El graduat* és una pel·lícula que conté temes de Simon i Garfunkel.
- F** *A Hard Day's Night* és una pel·lícula protagonitzada per Elvis Presley.

4.9. LA DÈCADA DELS 70

23. Contesta les preguntes següents.

- a. Quin és el nom del compositor més important d'aquesta dècada i fins i tot de les posteriors?
John Williams.
- b. Amb quin director de cinema ha col·laborat en més ocasions? Amb Steve Spielberg.
- c. Escribe el nom de tres o més pel·lícules a què ha posat música.
La llista de Schindler, Taurons, Superman, Indiana Jones, Parc Juràssic, Salvar al soldat Ryan, La guerra dels mons, Harry Potter...
- d. Sabries relacionar el títol d'aquestes pel·lícules amb la seua banda sonora?

La Guerra de les Galàxies - Taurons - Indiana Jones - Harry Potter

TÍTOL DE LA PEL·LÍCULA

- Audició 43 Banda sonora 1 Indiana Jones
- Audició 44 Banda sonora 2 La guerra de les galàxies
- Audició 45 Banda sonora 3 Taurons
- Audició 46 Banda sonora 4 Harry Potter

- e. Escribe el nom d'algun compositor més d'aquest període. Bill Conti ("Rocky"), John Morris i David Shire.

4.10. LA DÈCADA DELS 80

24. Contesta les qüestions següents.

- a. Escribe el nom dels dos corrents musicals que més es fan servir en aquest període per a la composició de bandes sonores i explica en què consisteixen.
1.- La música simfònica que usa per a les bandes sonores els instruments propis de l'orquestra simfònica. 2.- La música electrònica, que va tenir un gran auge en la música comercial d'aquesta dècada, la qual cosa donà lloc a la creació de bandes sonores en què s'usaven sintetitzadors.

b. Escriu el nom d'alguns dels compositors més destacats de cada corrent.

Música simfònica: John Williams, Jerry Goldsmith, Hans Zimmer, James Newton Howard i Alan Silvestri. Música electrònica: Vangelis, Maurice Jarre (Goril·les en la boira), R. Sakamoto (L'Últim Emperador).

c. Relaciona cada compositor amb la seua banda sonora.

- Jerry Goldsmith • Carros de Foc
- Vangelis • El Planeta dels Simis
- Hans Zimmer • Goril·les en la boira
- Maurice Jarre • Rain man

4.11. LA DÈCADA DELS 90

25. Tria les respostes correctes.

a. Quins temes es van tractar en algunes pel·lícules i van donar lloc a certes polèmiques?

- ☐ Terror i religió ☐ Ciència ficció i humor ☒ Violència i erotisme

b. A principis dels 90 es produeix una recuperació de les cançons no compostes exclusivament per a una pel·lícula. La finalitat d'aquestes era...

- ☐ Millorar les escenes ☒ Obtenir més beneficis ☐ Donar un sentit més realista

c. Entre les pel·lícules que fan servir cançons d'èxit que no necessàriament estan compostes per a la seua banda sonora, hi ha...

- ☒ Batman ☒ Pulp Fiction ☐ Braveheart

d. Entre els compositors que fan servir l'estil simfònic, hi ha...

- ☒ David Arnold ☐ Céline Dion ☒ John Barry

e. La banda sonora que més èxit va tenir en els anys 90 va ser...

- ☐ Independence Day ☐ Instint bàsic ☒ Titanic

26. Sabries reconèixer la pel·lícula a la qual pertanyen aquestes bandes sonores?

Batman - Pulp Fiction - Braveheart - Stargate

TÍTOL DE LA PEL·LÍCULA

- Audició 47 Banda sonora 1 Batman
- Audició 48 Banda sonora 2 Braveheart
- Audició 49 Banda sonora 3 Pulp Fiction
- Audició 50 Banda sonora 4 Stargate

4.12. L'ARRIBADA DEL NOU MIL·LENNI

27. Respon les qüestions següents.

- a. Quina eina s'usa en aquest nou mil·lenni per crear personatges en tres dimensions que semblen absolutament reals? Harry Potter
- b. Escriu el nom d'alguna pel·lícula que use aquests recursos per crear éssers inexistents amb un gran realisme. Avatar, La guerra dels mons, Star Trek, El Senyor dels Anells i gairebé totes les pel·lícules de ciència ficció actuals.
- c. Relaciona cada pel·lícula amb el compositor de la seua música.
• La Guerra dels Mons	→	• Hans Zimmer
• Gladiator	→	• Michael Giacchino
• Star Trek	→	• Howard Shore
• El Senyor dels Anells	→	• John Williams

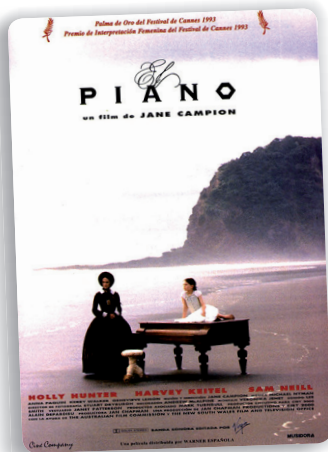
5. LA MÚSICA DE CINEMA A EUROPA

28. Contesta amb l'ajuda de les consonants.

- **Amb la R.** Director de cinema de l'època de la postguerra que pertany al moviment cultural anomenat Neorealisme. R. Rossellini
- **Amb la N.** Compositor de la banda sonora de *El Padrí*. Nino Rota
- **Amb la I.** Moltes de les seues bandes sonores les va compondre per a un gènere de cinema anomenat *spaghetti-western*. Ennio Morricone
- **Amb la F.** Compositor que usa els sintetitzadors per compondre les seues bandes sonores. Francis Lai
- **Amb la M.** Va compondre la música de la pel·lícula *Lawrence d'Àrabia*. Maurice Jarré

29. Després de veure la projecció de la pel·lícula *El piano*, hauràs de contestar les qüestions següents.

- a. Pràcticament en tota la projecció, la música està en un pla principal, però hi ha un moment que passa a un pla secundari. Indica en quin moment passa això.
Açò ocorre al final de la primera escena, en una transició cap a la segona, quan van per damunt del fang.
- b. De vegades passa que la música que apareix en un film també la senten els protagonistes, és a dir, que no és simplement una música que acompanya les escenes, sinó que realment forma part de la seqüència. Això es coneix amb el nom de música diegètica. Creus que en aquesta projecció apareix aquest tipus de música?
Sí. Apareix en la segona escena, quan la protagonista està tocant amb el piano la melodia que sentim, que a més és gaudida per un dels personatges.

30. En aquest embolic de lletres hi ha les respostes als enunciats sobre els compositors espanyols.

- a. Cognom d'un dels primers compositors de música per a cinema espanyol.

Quintero

- b. Cognom d'un dels compositors més importants de la dècada dels 50.

Maiztegui

- c. Cognom d'un important compositor de bandes sonores vingut del món de la música clàssica.

Bernaola

- d. Cognom del compositor de la banda sonora de *Torrente*. Baños

- e. Cognom del compositor que va compondre la música de *Lo imposible*. Velázquez

30. No sols les bandes sonores identifiquen sonorament les pel·lícules. Hi ha veus de personatges que s'han fet molt famoses fonamentalment pel seu timbre i forma d'expressió.

- a. Escriu el nom de la pel·lícula a la qual pertanyen.

- b. Numera l'orde en què apareixen les veus.

Audició 51 Veu 1

Audició 52 Veu 2

Audició 53 Veu 3

Audició 54 Veu 4

Audició 55 Veu 5

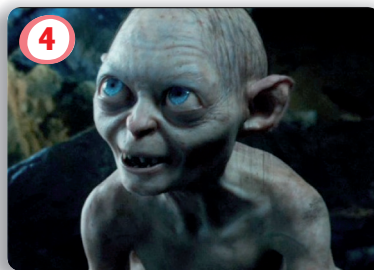
El gat amb botes

El rei lleó

Els Simpson

El Senyor dels Anells

ET, l'extraterrestre

BLOC 3 CREACIÓ MUSICAL

El **compàs** s'indica mitjançant una fracció:

- El **numerador** ens indica dues coses: el nombre de temps que té el compàs i la quantitat de figures de nota que entren en tot el compàs (*figura d'unitat de compàs*).
- El **denominador** ens indica la classe de figura (redona, blanca, negra, corxera, etc.) que entra en un temps (*figura d'unitat de temps*).

Hi ha diversos tipus de compassos:

- a) Els compassos simples o de subdivisió binària (cada temps es pot dividir en 2 parts o meitats). Els més utilitzats són els següents:

Compàs de 2/4: indica que el compàs té 2 temps i que cada temps correspon a una negra. Es tracta, doncs, d'un compàs binari.

Compàs de 3/4: indica que el compàs té 3 temps i que a cada temps li correspon una negra. Per tant és un compàs ternari.

Compàs de 4/4: indica que el compàs té 4 temps i que cada temps correspon a una negra. Per tant es tracta d'un compàs quaternari.

- b) Els compassos compostos o de subdivisió ternària (cada temps es pot dividir en 3 parts o terços). Els més utilitzats són els següents:

Compàs de 6/8: té 2 temps i el numerador ens indica que en tot el compàs entren 6 corxeres, de manera que en cada temps entraran 3 corxeres o, el que és el mateix, una negra amb punt.

Compàs de 9/8: té 3 temps i el numerador ens indica que en tot el compàs entren 9 corxeres, de manera que en cada temps entraran 3 corxeres o, el que és el mateix, una negra amb punt.

Compàs de 12/8: té 4 temps i el numerador ens indica que en tot el compàs entren 12 corxeres, de manera que en cada temps entraran 3 corxeres o, el que és el mateix, una negra amb punt.

- *Les solucions són orientatives, ja que hi ha diverses possibilitats.*

[illegible]